

Torben Jakobsens translokationstale

Taler

Torben Jakobsen
Rektor på Mulernes
Legatskole

Dato

26. juni 2020

Sted

Mulernes Legatskole

Omstændigheder

På grund af COVID-19 blev årets translokation på Mulernes Legatskole afviklet i 12 runder, og talen blev uddelt på skrift.

Selv meget dygtige og fornuftige mænd kan komme til at sige noget vrøvl. Det skete fx for nogle uger siden, da den velestimerede Kåre Mølbak fra Seruminstituttet udtalte: ”*Regn med social afstand mindst et år endnu!*”

Udover at det er utroligt demoraliserende at udtale sådan noget og knuse håbet om nærhed et år ud i fremtiden, så er det også noget vrøvl på den måde, at social afstand på dansk jo betyder den afstand, der kan opstå mellem forskellige grupper i samfundet, som fx socialklasser, racer og køn. Så heldigvis kan jeg sige, at her på ML har vi **bestemt IKKE holdt social afstand på noget tidspunkt, heller** ikke under Coronakrisen. Vi holder **fysisk** afstand efter de udsendte retningslinjer – men det er noget helt andet. Det er en frygtelig tanke, hvis vi ikke måtte være sociale et år frem i tiden – hvorimod, at hvis vi skal holde en vis **fysisk** afstand til dem, vi ikke kender, ja, så klarer vi det nok! Tillykke med jeres studentereksamen! I har nu fået en hue og er ikke længere elever. En elev er en person, der skal eleveres – altså løftes op – til at opnå viden og kundskaber. Det foregår i skoler, herunder gymnasieskoler. Ordet skole kommer af det græske ord for den frie tid, men indtil dette forår har I sikkert oplevet det helt omvendt. Altså at den frie tid har været **den uden for** skoletiden. Men i egentlig forstand er en skole et sted, hvor man netop er fri fra at skulle arbejde, tjene penge og bruge tid på andre umiddelbart nyttige aktiviteter og derfor kan blive eleveret.

Undervejs i coronatidens virtuelle undervisning tror jeg nu nok, at I pludselig

syntes, at I var lige lovligt frie på den måde, at tiden flød sammen for flere af jer på jeres ungdomsværelser, og at I efterhånden lå mest i sengen eller i sofaen og klarede både skolearbejde og alt andet derfra. Ved at tale med jer efterfølgende har jeg hørt flere – måske nok især drenge – fortælle, at det blev meget demotiverende, at ens fritid og skoletid havde en tendens til at flyde sammen i én grød med den primære personkontakt via en skærm. Det viser, at skolen er god at have til at sætte rammer, give daglige personkontakter og daglige udfordringer. Tillykke både til jer og jeres familier med, at den underlige coronaskoletid nu er ovre!

Det en god skole kan, er at give en elevation til eleverne, som samtidig er en dannelsesproces, der sker bedst, når man **ikke** er så optaget af, hvad man får ud af at lære om det ene eller det andet, men bliver så fordybet i sagen selv, at man helt glemmer spørgsmål som: Hvad kan jeg bruge det til? Er det vigtigt i forhold til eksamen? Kan jeg blive rig af at vide det?

Desværre lader der til at være stadig færre muligheder for dannelse i den forstand, fordi der i den aktuelle konkurrencestat er kommet et enøjet fokus på målbare præstationer, instrumentelle gevinster og opportuniste. Spørgsmålet er ikke længere, om noget er vigtigt for os som mennesker – fx oldtidskundskab, musik eller astrofysik – men hvad vi kan bruge det til, om det er gavnligt for konkurrenceevnen, bruttonationalproduktet eller bare vores personlige cv.

I nye studenter har ikke ansvaret for, hvordan samfundsudviklingen har været eller for konkurrencestatens reformer af skoler, ungdomsuddannelser og universiteter, men jeg mener alligevel, at der er meget I kan gøre som studenter for at finde fodfæste i en forvirrende tid, give jeres liv mening og værdi og ikke mindst påvirke verden i en god retning. Jeg vil anbefale, at I henter inspiration hos filosof og psykolog Svend Brinkmann, som har opstillet en god skelnen imellem, hvad vi har **tilfælles** med alle andre mennesker; hvad vi **deler** med nogle andre mennesker; og hvad der kendetegner os selv **hver især som enkeltindivider**.

Måske er der faktisk noget, der er vigtigt for os, alene fordi vi er mennesker – ligesom alle andre. Det er humanismens ide om menneskets iboende værdighed, der skal beskyttes. Men der er selvfølgelig også noget, vi har pligt til, fordi vi er som nogle andre: Vi lever et sted i verden, i et land, på en egn, i en by, i en familie, som der skal drages omsorg for.

Og endelig er der selvfølgelig alle spørgsmålene om det helt særlige i livet for os som enkeltindivider: Hvem er jeg? Hvordan skal jeg leve? Hvordan kan jeg blive den bedste udgave af mig selv? Min pointe er, at hvis vi kun stiller den sidstnævnte type spørgsmål, til det personlige, så kommer livet til at dreje sig rigtig meget om mig. Måske **kun** om mig. Og så bliver det fattigt.

Man kunne måske tro, at vejen til frihed var at leve ud fra sin egen horisont. At gøre, hvad man har lyst til. Realisere sig selv, som det hed i gamle dage. Være sin egen lykkes smed. Men det tror jeg ikke. For frihed er ikke at være ubundet af alle almene forpligtelser som menneske. Så bliver ens handlinger jo hurtigt et tilfældigt resultat af, hvad man lige umiddelbart måtte have lyst til. Frihed er snarere at **være bundet med de rette bånd**, som forfatteren Rune T. Kidde engang udtrykte det. Man er selvfølgelig ikke fri, hvis man er bundet med de forkerte bånd, men heller ikke, hvis man slet ikke er bundet af **menneskelige** bånd og forpligtelser. Jeg tror, det kan være befriende at opdage. Måske kunne den erkendelse ovenikøbet give mening og være med til at sænke stressniveauet.

Da jeres sidste semester som gymnasieelever var godt i gang, blev I pludselig både bundet med helt forkerte bånd fra den 13. marts og samtidigt ramt af for megen frihed til at være hjemme og endda presset af, at det så ud til, at jeres planlagte fejring af afslutningen på et langt skoleforløb lå i ruiner: HOLD AFSTAND stod der alle vegne, SID IKKE HER, viste advarselsbånd i gul og sort. FORBUD mod forsamlings. ADVARSEL – risiko for nærhed! Ja, i de første uger turde vi ikke engang se hinanden i øjnene, når vi på afstand kantede os forbi hinanden i supermarkedet.

”Jeg har vænnet mig til ikke at se nogen andre mennesker”, kunne man høre ældre eller personer i risikogruppen udtale! En forfærdelig tanke, hvis man skulle vænne sig til ikke at se andre mennesker.

At holde afstand, det er ok – men vi skal gøre det **modvilligt**. Vi skal for alt i verden **ikke** vænne os til at holde afstand og **ikke** vænne os til at undlade at være sammen med venner og familie! Journalisten Gudrun Marie Schmidt har udtrykt det rammende i dette enkeltordsdigt:

Lad. Ikke. Afstanden. Komme. Imellem. Os.

Coronakrisen har heldigvis også kastet gode ting af sig. Fx opmærksomhed på

god håndhygiejne, som jo har været med til at udrydde næsten alle normale infektionssygdomme i Danmark. Desuden har vi fået et herligt fokus på fællessang og dejlige nye sange og digte. Fx satiregruppen MAGT's nyfortolkning af en gammel klassiker med omkvædet: ”*Vi er røde vi er hvide, vi står på afstand, side om side.*”

Dagbladet Politiken har offentliggjort en lang række Haiku-digte fra coronaisolationen. Et Haiku-digt har jo det meget stramme formkrav, at det skal bestå af 17 stavelser fordelt på tre linier, så første og sidste linie består af 5 stavelser og den mellemste af 7. To eksempler:

*Sejlende luftkys
Kærtegn med ord og øjne
Gør mig åndeløs.*

Eller fx dette:

*Teenagerens seng
Lummervarm af skærm og Flix
Aldrig alene.*

Det må så stå hen i det uvisse om det med *aldrig alene*, så går på skærmen, teenageren altid har med sig ... Eller de skadedyr, som efterhånden udvikler sig i det for sjældent vaskede sengetøj?

Afstand er det ord, vi normalt bruger til at beskrive mangel på fortrolighed, mangel på nærhed, mangel på kontakt og mangel på samhørighed. MEN jeg synes bestemt, at I, selvom I skulle holde fysisk afstand, har samarbejdet særdeles godt, både til daglig og under den virtuelle undervisnings bånd. Og når I om nogle år kigger på jeres studenterfotos, hvor I står eller sidder med en meters afstand – ja, så vil det være helt tydeligt, at studenterårgangen 2020 var noget ganske særligt! Det er jeres årgang også i kraft af, at I jo dimitterer det år, skolen fejrer sit 300 års jubilæum, hvorfor I da også alle har fået en helt særlig mulerkop i gave.

I har fokuseret på mange positive ting under jeres skoletid på Mulernes Legatskole, fx med en lang række initiativer til glæde for dem, som ikke er så privilegerede som os. Her er den årlige Operation Dagsværk et godt eksempel,

ligesom I er aktive i foreninger af mange slags med socialt sigte. I har været med til at arrangere sjove morgenfester i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, hvor vi sammen ikke var fulde af stimulanser – men fulde af liv! Mange af jer er aktive i det partipolitiske arbejde og mulerelever markerer sig hvert år som ledende i det politiske arbejde inden for gymnasielevernes landsdækkende organisation, DGS, ligesom vi står stærkt på den kreative front med musik og film m.m. Hvilket ikke mindst dette skoleårs fantastiske musical, hvor eleverne selv havde produceret både musik og tekst, tydeligt viste. Og sidste år oplevede vi endda, at vi omsider vandt en pokal i dysten med de andre gymnasier under Regattaen i Odense Havn. Og selvfølgelig var det mangfoldighedspokalen vi vandt for den samlede bedste præstation i de fem meget forskellige idrætsgrene på land: beachvolley, fodbold, paddletennis, petangue og tovtrækning! Tak for det og tak for jeres daglige indsats på skolen – og tak til alle ansatte, ikke mindst til lærerne, for fantastisk hurtig og god omstilling til de nye vilkår med virtuel undervisning, da det pludseligt blev et krav!

I har generelt, alle dimittender, støttet hinanden og været dygtige på mangfoldige måder i det daglige, og det viser I, ikke på bekostning af hinanden, men sammen med hinanden, fx ved jeres flotte modtagelse af nye elever på skolen, som altid foregår værdigt og morsomt helt uden tendens til mobning eller ringeagt over for andre. Det gode samarbejde og den humor, som præger stedet her, er uden tvivl hovedårsagerne til vores lave frafald – godt gået – Mulerslægten kan være stolt af jer! I er hverken dystermuler eller hængemuler – **I er supermuler!**

Nu, hvor I er blevet studenter, er I selvfølgelig sat fri for en stund, og det er helt, som det skal være. Men I kommer også til at tage stilling til, hvilke bånd, I mener, er de rette at være bundet af i fremtiden. Jeg håber, I vil gøre det med tanke på nogle af de alment menneskelige forpligtelser, der findes. Både fordi det i sig selv er godt og rigtigt at være opmærksom på dem, men også fordi det kan være en stor hjælp i livet at forstå, at ikke alt er op til en selv.

Kære HF- og STX-studenter, jeg håber virkelig, at årene på Mulernes Legatskole har gjort jer i stand til at træffe de rigtige valg for jeres eget liv. Og jeg håber ikke mindst, at jeres møde med lærerne her på skolen har givet jer lærdom, fantasi og optimisme som solid basis – med både hjerne og hjerte i fokus! I har nu mulighed for at gå ud som aktive samfundsborgere og påvirke jeres omverden, stå fast på nogle værdier og ikke svaje i vinden ved den første storm, I løber ind i

– for I har stået imod coronaorkanen! I bliver, hvad I gør jer selv til gennem de valg, I træffer, og gennem det ansvar, I påtager jer.

Og jeg håber, at det for jer i mindre grad vil handle om at gøre oprør **mod** noget og i større grad at kæmpe **for** noget. Det er muligt, at I stadigvæk et stykke tid skal leve med regler om at holde afstand, men gør det UDEN at lægge SOCIAL afstand! Dyrk samvær, solidaritet og nærhed på alle de måder I kan – også de virtuelle!

Med disse ord er det mig en stor glæde at dimittere jer som HF- og STX-studerter anno 2020!

Kilde

Manuskript tilsendt fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/torben-jakobsens-translokationstale-2020>